

Activerende werkvormen

Hieronder vind je een **selectie** van de werkvormen van de site van steunpunt gok¹ **op basis van hun inzetbaarheid in de lessen Duits**. De aparte fiches vind je ook op deze sub pagina terug.

De selectie is zeker **niet exhaustief** en nog veel minder richtinggevend of limitatief: er worden gewoon wat **concrete ideeën** voor mogelijke toepassingen **aangereikt**, meer niet.

De voorbeelden beogen **niet een bepaalde doelgroep**, maar zijn soms wel toegespitst op eerder zwakke of vrij sterke lesgroepen.

werkvorm	suggesties, bedenkingen	ideeën mogelijke transfer en/of voorbeelden
1 check in duo's	<ul style="list-style-type: none"> ☐ de duo's gooien na overleg hun suggesties in de groep, maar mogen enkel zaken vermelden die nog niet aan bod kwamen ☐ het feit dat het antwoord een gedeeld antwoord wordt, kan ervoor zorgen dat (schuchtere/faalangstige) leerlingen het wel zien zitten om te antwoorden ☐ erg verwant met "denken-delen-uitwisselen" ☐ kan je laten volgen door een "placemat" (zie 13), op te stellen door twee duo's of door vier leerlingen uit verschillende duo's 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ luisteroefening: i.p.v. meteen de vragen klassikaal te stellen en te beantwoorden/corrigeren, eerst deze werkvorm toepassen ✓ dit geldt eigenlijk voor elke oefening waarbij de leerlingen eerst individueel iets maken of voorbereiden
2 mentor & pupil	<ul style="list-style-type: none"> ☐ aandachtspunt: vermijden dat zwakkere leerlingen zich gestigmatiseerd voelen omdat ze steeds weer pupil en nooit mentor kunnen zijn 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ variant schrijfoefening: <ul style="list-style-type: none"> ○ per twee laten maken, in de mate van het mogelijke een sterkere met een zwakkere leerling; het is de zwakkere leerling die de tekst moet neerschrijven/uittikken op de computer; anders loop je het risico dat de sterkere solo slim speelt ○ de kans dat leerlingen aandacht besteden aan taalzuiverheid en vormcorrectheid verhoogt als je hen per twee laat werken ○ de schrijfoefening laten evalueren door een ander duo, aan de hand van criteria die je geeft of die samen met de leerlingen bepaald worden, en die je concreet maakt, naar hen toe (figuurlijk) vertaalt
3 bekend / benieuwd / bewaard	<ul style="list-style-type: none"> ☐ alternatief stap 2: documentatie of woordenschat, structuren en dergelijke ter ondersteuning (zie transfer) ☐ vervolgens de syntheses uitwisselen en aanvullen 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ synthese kenniselementen ter voorbereiding van een mondelinge productie

¹ Je vindt de beschrijving van de werkvormen terug op http://www.steunpuntgok.be/secundair_onderwijs/materiaal/lesmateriaal/bronnenboek/interactieve_werkvormen.aspx

4 dobbelen	☐ de vragen laten noteren en per categorie de beste laten kiezen ☐ als oefening de beste vragen laten beantwoorden	☒ bij luister- of leesoefening
werkvorm	suggesties, bedenkingen	ideeën mogelijke transfer en/of voorbeelden
6 3-stappen-interview	☐ (mondeling [dan mag C A en B niet horen]) of eerder schriftelijk: A stelt vraag aan B, die het antwoord geeft en noteert B stelt op basis van het antwoord een vraag C antwoordt en noteert en stelt de vraag aan A, die vergelijkt met de initiële vraag	
7 spin	☐ ~ Mindmapping ☐ eerst individuele bedenktijd geven, dan element per element laten aanbrenen, telkens door een andere leerling,	☒ aandachtspunten en structuren bij het telefoneren ☒ na een lees- of luisteroefening: welke elementen weerhouden?
8 carrousel	☐ lijkt interessantst met de vermelde variant ☐ na een tijdje wordt buitenste kring binnenste en vice versa ☐ 2 à 3 keer een leerling laten bevragen, dan de opdracht doorgeven aan een andere leerling van de binnenkring zodat iedereen van de binnenkring een andere vraag krijgt	☒ kan ook voor het maken van minidialogjes (cf. 21)
9 hoekendebat	☐ argumenten laten noteren op een blad, 1 blad per hoek ☐ competitie: om het meest valabele argumenten +/- ☐ met tijdslimiet, en dan laten doorschuiven naar een andere hoek, of een andere reeks aanbieden (speed-debating)	☒ gespreksvaardigheid, bv. aan de hand van vier stellingen: <ul style="list-style-type: none"> ● de leerlingenraad wil gsm's toelaten tijdens de pauzes, de directie niet, welke argumenten kun je geven? ● voor of tegen de pedagogische tik, geen frisdrank op school ...
10 denken-delen-uitwisselen	☐ vraag is best voldoende open, maar wel concreet	☒ luister- of leesoefening
12 conceptmap	☐ ~spin, Mindmap	☒ synthese van een lexicaal veld ☒ elementen uit een luister- of leestekst halen ☒ grammaticale items, bv. gebruik verleden tijden, vorming bepaalde tijd ☒ uitdrukkingen om te telefoneren

werkvorm	suggesties, bedenkingen	ideeën mogelijke transfer en/of voorbeelden
13 placemat	<ul style="list-style-type: none"> ☐ best op een blad dat voldoende groot is: A3-formaat, de achterkant van een affiche, stuk behangpapier ... ☐ competitief element (tussen de groepjes) is mogelijk ☐ kan in combinatie met genummerde hoofden ☐ bij het moment van delen in de klasgroep: eerst vragen aan elk groepje hoeveel elementen ze gevonden hebben, en dan starten bij het groepje dat het minst elementen gevonden heeft 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ter opfrissing van woordenschat: een illustratie aanbieden en zoveel mogelijk passende uitdrukkingen laten vermelden ✓ woordenschat en/of gespreksvaardigheid: wat roept het woord/de uitdrukking "..." bij je op? Positieve en negatieve elementen. ✓ ter voorbereiding van gespreksvaardigheid: je biedt een stelling aan en de leerlingen noteren zoveel mogelijk argumenten pro en contra. ✓ gespreksvaardigheid: je geeft een bepaald, transactioneel gesprek (= waarvan het verloop heel voorspelbaar is) en je vraagt welke elementen normaal in dat gesprek zouden voorkomen, en in welke volgorde. Bv. telefoneren om een kamer te reserveren.
14 genummerde hoofden	<ul style="list-style-type: none"> ☐ kan "in twee ronden": de leerlingen worden ingedeeld in groepen van vier (A, B, C; D ...) en krijgen elk een nummer van 1-4; eerst wordt de opdracht gemaakt in de groepen op basis van de letter (A1→A4, B1→...B), vervolgens maak je andere groepjes met hetzelfde cijfer (A1, B1, C1, D1 / A2, B2, C2, D2 ..) en dan maken ze samen een synthese ☐ kan in combinatie met "verdeelde informatie" 	
15 verdeelde informatie	<ul style="list-style-type: none"> ☐ de opdracht moet goed voorbereid zijn, maar het is vooral belangrijk goed na te denken over wat je er vervolgens mee doet; ☐ het delen in groep kan klassikaal, maar je zult de leerlingen er veel actiever bij betrekken als je het systeem toepast beschreven onder 14 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ voor het aanbrengen van grammatica: <ul style="list-style-type: none"> ○ inductief: de groepjes krijgen elk een ander corpus (een aantal zinnen, of beter nog: een tekst) waar een bepaald grammaticaal item prominent aanwezig is; op basis daarvan proberen ze de "regels" van de vorming, de morfologie en/of het gebruik af te leiden ○ deductief: een aantal groepjes krijgen enkele grammatica's en maken een eigen synthese van wat ze vinden over dat grammaticaal item ○ je kunt de leerlingen evt. laten kiezen wat ze liefst doen, in functie van hun leerstijl ✓ leesvaardigheid: een langere narratieve tekst <ul style="list-style-type: none"> ○ in ... verschillende delen opsplitsen. De leerlingen verwerken dat (bv. o.a. kort structuurschema aanvullen / opmaken) in groepjes, proberen het te begrijpen en formuleren leeshypothesen over wat er mogelijk voorafgaat en volgt, waar het zich afspeelt ... ○ dan breng je de leerlingen van de verschillende groepjes samen in nieuwe groepjes (cf. 14) en elke leerling vertelt het fragment dat zijn/haar groepje voorbereid heeft, om zo tot de juiste volgorde van de delen te komen, de geformuleerde leeshypothesen af te toetsen en het volledige verhaal goed te begrijpen ○ voor sterke leerlingengroepen zou dit ook kunnen met een argumentatieve tekst

werkvorm	suggesties, bedenkingen	ideeën mogelijke transfer en/of voorbeelden
17 legpuzzel	<ul style="list-style-type: none"> ☐ vrij gelijkaardig aan 15 ☐ erover waken dat de taakspanning voldoende hoog blijft bij grotere opdrachten ☐ best groepjes nemen van hooguit vier leerlingen ☐ de rol van goede informatie- en correctiefiches, en vooral van de leraar als ultieme expert, is hier cruciaal 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ grammatica (herhaling) <ul style="list-style-type: none"> ○ elk groepje dient een bepaald aspect van Kasus op te frissen en in te oefenen; ze doen dat door eerst "de theorie" door te nemen, vervolgens oefeningen te maken en tussendoor die oefeningen te verbeteren ○ er worden nieuwe groepjes samengesteld (cf. 14) en elke leerling stelt eerst voor aan de anderen wat hij samen met medeleerlingen verwerkt heeft in stap 1; telkens zal die leerling de "expert", de "begeleider" zijn voor dat aspect van Kasus, en de anderen ondersteunen waar nodig terwijl ze de oefeningen maken over dat facet ○ je kunt best afronden met een aantal synthese-oefeningen waar alle aspecten in verwerkt worden en die de leerlingen samen maken ✓ leesvaardigheid (tekstsoorten) <ul style="list-style-type: none"> ○ de leerlingen krijgen <ul style="list-style-type: none"> ▪ een infofiche over 4 (of 5) verschillende tekstsoorten, met telkens een voorbeeld ▪ tips over hoe ze bepaalde leesopdrachten best uitvoeren: hoe het onderwerp bepalen van een tekst, zicht krijgen op de structuur van een tekst ... ○ ze verwerken dat eerst individueel en gaan dan samenzitten in groepjes, per tekstsoort ○ ze krijgen een nieuwe tekst en voeren samen de leesopdracht uit ...: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hoe kun je zien dat dit een informatieve, narratieve ... tekst is ▪ het onderwerp bepalen ▪ een structuurschema opstellen / aanvullen ... waarvan ze vervolgens de correctiesleutel krijgen ... ... en worden zo "expert" van die tekst ... ○ er worden nieuwe groepjes gevormd (cf. 14) met telkens één leerling die een andere tekst voorbereid heeft; de groepjes krijgen nu vier of vijf verschillende nieuwe teksten en maken diezelfde lesoefening samen; voor elke tekstsoort is er een leerling die "expert" is ○ per groepje stellen ze een rangschikking op van de teksten, volgens hun voorkeur
18 groepsproject		<ul style="list-style-type: none"> ✓ spreekvaardigheid: hoe kun je België / Vlaanderen / je eigen streek of stad / de school voorstellen aan Duitstalige leerlingen tijdens een uitwisseling?
21 rollenspel	<ul style="list-style-type: none"> ☐ o.a om de leerlingen voldoende bij de les te houden, biedt het systeem van "speed debating" / "speed conversation" zeker een meerwaarde: leerlingen krijgen een bepaald tijdsinterval (bv. 6 minuten) om een minidebat te voeren, een of twee gesprekken af te werken 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wordt nu al vaak toegepast bij oefeningen gespreksvaardigheid

